

פרשת תרומה

וידבר ה' אל משה לאמור ויתנו לי תרומה - לא, ויקחו.
ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם - לא, בתוכם.
אתם מכירים את שתי הטעויות לכאורה האלו. תרומה מבקשים לתת, לא לקחת. ה' אמר לשכון במשכן, לא בתוכם.
על זה נענה בהמשך.
כל הסיפור של המשכן יוצר בעיה אמונית מאוד גדולה, שלפי המדרש, משה רבנו בעצמו הרים גבה בגללה כשה' ציווה אותו על המשכן.
השאלה מופיעה כששלמה בונה את המקדש. יש בסיפור שם בתנ"ך נאום ארוך של שלמה, והוא שואל:
"האמנם ישב אלוקים את האדם על הארץ? הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, אף כי הבית הזה אשר בביתך?"
אברהם ויצחק הפיצו בעולם זן אחר של עבודת ה', משהו חדשני. בימיהם, אנשים האמינו שאלוקים זה עץ ואבן!
(ראיתם את הבודהה הגדול בשער יפו שאנשים עומדים עם אורז ו...?)
זה נראה לנו כל כך דבילי לעבוד אלילים. רבותי, זה לא דבילי. זה במהות של האדם!
לאדם היו שני יצרים, של עבודה זרה וגילוי עריות. אותו תוקף של יצר שיש לנו לגילוי עריות - היה גם לעבודה זרה!
אנשי כנסת הגדולה ביקשו רחמים מה' שיקח את היצר של עבודה זרה.
אז מי שמתן אורז לבודהה הוא נורמלי. לכולנו יש יצר של גילוי עריות, וזה נורמלי.
אנשי כנסת הגדולה ביקשו שהיצר הרע הזה יצא, והוא יצא. הם ביקשו שה' יקח גם את היצר של גילוי עריות, ולמחרת בבוקר לא היו ביצים מהתרנגולות. אז הם ביקשו רחמים וה' החזיר את היצר הזה.
אל תתפלאו שאנשים עובדים לפסלים).
אברהם נלחם בעבודת האלילים, באנשים שעבדו לעץ ואבן.
ישעיהו צועק על זה, אתה לוקח שתי חתיכות עץ מאותו עץ, אחד פחמים למנגל והשנים להיות אליל.
אברהם אמר שאלוקים זה משהו מופשט יותר, אתה לא רואה ולא שומע אותו.
הרעיון הזה ברוך ה' עבר היום לרוב העולם.
(כל פיתוח טכנולוגי שיש היום הוא בזכות אברהם! הוא הביא לעולם את החשיבה המופשטת.
ילד קטן צריך לספור בצורה חזותית, אין לו X ו Y. הוא לא יכול לחשוב מופשט.
ככל שאדם גדל הוא יכול יותר לחשוב על דברים מופשטים.
זה שאברהם נלחם בע"ז ואמר שאלוקים הוא משהו מופשט - זה סייע לפיתוחים האלו!
כל המדע זה לחשוב מופשט, במושגים שאי אפשר לגעת בהם. את זה אברהם הביא לעולם).
נמרוד זרק את אברהם לכבשן האש על מה שהוא אמר. היהדות הביאה לעולם את הרעיון הזה של אלוקים מופשטים.
והנה ה' בא ומבקש שיעשו לו בית, שולחן ומנורה. טוב שלא יבקש מיטה.
מה זה כל זה? מזבחות? מנורות? הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך!
משה גם שאל את השאלה הזו.
ה' אמר לו שהוא רוצה שיבנה לו משכן, ומשה שאל אותו למה הוא צריך את זה? בשביל מה כל הסיפור הזה?

יש פה שתי תשובות, רש"י ורמב"ן. שתיהן תשובות על פי מדרשים.
שתי התשובות מאוד מעניינות, חולקות אחת על השניה.
רש"י בפרשת כי תשא מסביר את הפסוק שאומר שה' נתן למשה את הלוחות.
רש"י אומר שמעשה העגל היה לפני ציווי המשכן ימים רבים. הוא מוכיח את זה תאריכית.
יש לרש"י נטייה מאוד לאמץ את הכלל הזה של אין מוקדם ומאוחר בתורה. הזכרנו את זה שבוע שעבר.
הוא אומר שגם פה אין מוקדם ומאוחר בתורה.
לפיו, כל פרשת תרומה באה בתור מענה של ה' לחטא העגל. בגלל החטא, ה' אמר למשה שהוא מצווה אותו להקים משכן.
רק נגדיר פה את הזמנים.

כמה פעמים משה עלה ל40 יום? שלוש פעמים, לא פעמיים.
 שלוש הפעמים היו כמעט רצופות. הראשונה בו' בסיון כדי לקבל לוחות ראשונות.
 הוא ירד עם הלוחות, ראה את העגל ושבר את הלוחות, ואז בו"ח תמוז הוא עלה לבקש מחילה על חטא העגל.
 אלו היו ארבעים יום אמצעיים, ארבעים בכעס של ה' על בני ישראל.
 40 יום אחרי זה, בכ"ט אב הוא ירד, ובראש חודש אלול ה' אומר לו שיפסול לו שתי לוחות שניים, משה עלה בפעם השלישית ויורד עם הלוחות השניים ביום כיפור. אז הוא אומר לעמ"י "סלחתי כדברך".
 רש"י מסביר שפרשת "ויקהל", שמשה מספר לעמ"י על ציווי המשכן, היתה למחרת יום כיפור. זה לכולי עלמא.
 לפי שיטתו, ה' ציווה את משה על המשכן - פרשת תרומה - בפעם השלישית שמשה עלה, אחרי חטא העגל. לכן רש"י אומר שאין מוקדם ומאוחר בתורה, סיפור העגל בא לפני פרשת תרומה, כי זו פרשה לחטא העגל. רש"י בונה על מאמר חז"ל ידוע מאוד: "יבוא זהב שבמשכן וכפר על זהב שבעגל".
 לפי זה כל סיפור המשכן הוא תשובה של ה' לחטא העגל. כל עניינו לתקן את החטא הזה.
 יוצא אם כן, שה' לא צריך את המשכן, זה בדיעבד. לה' היה עדיף שלא יצטרכו משכן אבל, רבותי, כנראה שה' נוכח לדעת שלעבוד אלוקים רוחני שאתה לא רואה, זה דבר מאוד קשה.
 בני ישראל הוכיחו שהם לא מסוגלים לעמוד בזה.
 בשקט, כל אחד יודה: לא קורה לכן שאתם קצת מתבטלים בסדר, וכשהמשיח עובר אתם לומדים יותר טוב? בטח שזה קורה. כשעוברת משטרה אנחנו יותר נזהרים.
 למה? איפה אלוקים?
 (לפעמים כן הייתי רוצה שיהיה איזה בודהה בבית מדרש, שכל הזמן היה מסתכל עלי ככה. אני חושב שזה היה עוזר ללימוד. קשה לעבוד אלוקים רוחניים.
 אנחנו מאמינים בהשגחה ושכר ועונש, אבל לחיות את זה ברמה כזו?
 אם אדם חוטא, סימן שהאמונה הזו לא חיה אצלו מאה אחוז. אם אדם חוטא, סימן שהאמונה שה' משגיח ונותן שכר ועונש לא בחוזקה. כי אם באמת שויתי ה' לנגדי תמיד - אז איך אפשר לחטוא?
 כל אחד לפום דרגא דיליה).
 כשה' ראה שבני ישראל עשו את העגל - והם הרי לא התכוונו להחליף את ה'. אנחנו לא רק נשמה, אלא גם גוף.
 הגוף לפעמים יותר דומיננטי לצערנו, הוא עושה כל מיני דברים.
 אמר ה', כיוון שהם לא מסוגלים להגיע לרמה הזו, אני אתן להם מצווה של משכן, וזה יהיה בהוראתי.
 יבוא זהב שבמשכן, והם יעשו את אותו ברען שהם עשו לעגל - וזה יכפר על חטא העגל.
 זו גישת רש"י, שאומר שאין מוקדם ומאוחר בתורה.
 חטא העגל קדם לתצווה.
 למה רש"י אומר את זה? כדי לענות על השאלה שלנו. בשביל מה ה' צריך משכן? עבודה זרה צריכה, אבל ה'?
 אנחנו רואים שבהיסטוריה היו שטעו לחשוב שה' צריך את זה! "הירצה ה' באלפי אילים?".
 זו היתה התפיסה העולמית, כך אנשים חשבו! היום אנחנו יותר מתורבתים, אבל כל העולם היה כך.
 (עכשיו תבינו למה ה' ציווה להרוג את אנשי כנען. זה לא מאכזריות, הפשט הוא שאם הם היו בתוכנו, לא היינו מסוגלים להגיע לרמת החשיבה המופשטת הזו.
 כשלידך איזה כנעני מחבק פסל, בלתי אפשרי להגיע לחשיבה הזו).
 גם אנחנו היום צריכים את הדבר הזה. כשבא מישהו אנחנו מתנהגים אחרת.
 אבל יש אלוקים! למה אנחנו עושים, חושבים דברים רעים?
 אמר ה', אם קשה להם להגיע לרמה הזו, נבנה להם משכן. יבוא זהב שבמשכן.
 רגע, אז יוצא שכל המשכן, כל המקדש וכל הקרבנות - שליש מהמצוות שבתורה - הכל בדיעבד?
 לא היו צריכים להיות תרי"ג אלא תי"ג! יש איזה מאתיים מצוות שקשורות באופן ישיר או עקיף למשכן.
 יוצא שזה בדיעבד. האם לקב"ה יש בדיעבד??
 (זה לא כמו המצוות המעשיות. הן דרך להתקרב אליו לכתחילה, מה הוא רחום אף אתה היה רחום.
 פה נאמר שכל מצוות המשכן הן בגלל שהם חטאו, בדיעבד!).

התשובה היא כזו:
 כשאדם הראשון חטא, הוא הוריד את כל העולמות. לפני כן הנשמה היתה הדבר הדומיננטי, היא זרחה מבעד לגוף. היום אנחנו כמעט לא רואים את הנשמה.
 כשאדם הראשון חטא, ה' לא אמר לו "אוי ואבוי, מה עשית?".
 ה' ידע ותכן את זה, הוא ידע שהוא בורא עולם שירד על ידי חטא אדם הראשון.
 לעולם שלנו זה בא דרך החטא, אבל ה' לא הופתע, הוא ודאי ידע מזה.
 הרבה דברים הם כך: יעקב התחתן עם שתי אחיות. למה?
 אברהם היה חסד, יצחק גבורה. יעקב מידתו אמת, אל"ף מ"ם ות"ו, הוא כלול בשתי המידות האלו.
 האשה צריכה לאזן את האיש, להיות עזר כנגדו, כנגד המידה של הבעל.
 שרה היתה גבורה כנגד חסד של הבעל, יצחק שהיה גבורה קיבל את רבקה שהיא חסד, ויעקב שהיה גם זה וגם זה היה צריך שתי נשים, חסד וגבורה.
 איך הוא נשא את שתי הנשים? על ידי הרמאות של לבן! כך זה הגיע לעולם.
 הרמאות של לבן עשתה שליעקב יהיו שתי נשים? הוא היה חייב שתי נשים, עוד לפני שנוצר העולם!
 התשובה היא שנכון, זו ההשגחה העליונה, אבל לעולם שלנו זה בא בדרכים האלו.
 לבן, בלי לרצות, היה שליח.
 גם שיעבוד מצרים תוכנן מראש. זה בא לעולם על ידי הבחירה של פרעה.
 ה' לא הופתע מחטא העגל, ודאי שהוא ידע שהמצוות האלו צריכות להיות כתובות.
 התורה קדמה לעולם, ה' תכנן את המצוות האלו מראש. אלא מה, איך זה ירד לעולם? - דרך החטא של בני ישראל בעגל.
 ה' לא הופתע וכינס את המלאכים להתייעץ מה לעשות.
 זה הפשט, יבוא זהב שבמשכן ויכפר על זהב שבעגל.
 (זו הדרך. לפעמים ה' אומר לאדם תוך כדי נפילה, שיקח את הכח שבו השתמש לרעה ויעבוד בו את ה'. אתם יודעים מה זה מונדיאל? פעם היה מונדיאל בשלוש לפנות בוקר, זו היתה השעה.
 עשרות אלפי אנשים במדינה עשו מישמער. זה התבטא בתאונות דרכים, חסרונות לעבודה ועוד.
 הרבה אנשים לא ישנו בלילה, ראו גרף עולה בדבר הזה.
 אני שואל בחור למה הוא מאחר לתפילה, והוא עונה שהוא לא יכול. אבל לקום לראות מונדיאל אתה יכול?
 ראיתם פעם בחור שיש לו בעיה לקום לטיסה בארבע בבוקר? את אותו כח שהוא גילה דרך היצר הרע, אומר לו ה' שיקח לעבודת ה'!
 יבוא זהב שבמשכן ויכפר.
 לכן, דרך אגב, יש לנו את הכלל של דזונות נעשות כזכויות: אם את הכח שבו עשית לעבירה אתה לוקח לעשות את המצווה, יוצא שהעבירה היתה הכשר מצווה, כי בלעדיה היה לך קשה לעשות את המצווה!).
 זו שיטת רש"י.

על כל פנים, זה עדיין משהו בדיעבד. נכון שה' תכנן וידע, אבל שיטת רש"י עדיין בדיעבד.
 ה' ידע שיהיה עגל, לא היה שייך אחרת. יש ידיעה ובחירה, ה' כבר מלפני כן תיקן את המצוות, וכשחטאו בעגל הוא ציווה אותם על זה.
 נעבור לשיטת הרמב"ן.
 בשביל זה נחזור רגע לרש"י בפרשת כי תשא. רש"י שם אומר שה' אמר למשה על המשכן בפעם השלישית שעלה, אחרי חטא העגל ואחרי 40 יום של תחנונים. ה' אמר לו פסול לך, ובפעם השלישית שהוא היה בהר הוא צווה על המשכן.
 תראו עכשיו את הסוגריים - בהן מביאים שיטה אחרת, שיטת הרמב"ן.
 שם כתוב שאולי הכל כסדר, ותרומה באה לפני פרשת העגל. משה קיבל את ההוראה על המשכן לפני החטא, כמו הסדר!
 משה ירד וראה את העגל. אז ברור שהוא לא אמר להם על המשכן!
 לרש"י הוא בכלל לא ידע שיש משכן, ה' גילה לו על זה רק אחרי שסלח להם על חטא העגל.
 אבל לפי השיטה הזו, הכל היה כסדר. ה' אמר למשה שבכ"י יבנו משכן לכתחילה, לפני החטא.
 אלא מה? משה ירד וראה שהם חטאו בעגל, אז הוא יגיד להם על המשכן?
 בפעם השנייה שהוא ירד, הוא עוד לא אמר להם על המשכן. מה פתאום שיגיד? ה' עוד לא אמר לו שסלח להם.

רק כשירד ביום כיפור וה' אמר שהוא סולח, משה אמר לבני ישראל את מה שה' ציווה בארבעים יום הראשונים, לפני שבכלל עשו את העגל.
למה משה לא אמר לעמ"י ציווי המשכן עד אחרי יום כיפורים? כי מה פתאום שיגיד להם לפני שה' סלח להם.
שתי לוחות הברית השניות היו ההוכחה שה' סלח לבני ישראל, לכן משה אמר להם את זה בפעם השלישית.

לשיטה הזו יש הוכחה נפלאה.
בציווי של פרשת תרומה כתוב "מאת כל איש" - היינו גם ערב רב.
אבל, משה רבנו אמר בציווי "קחו מאתכם", ולא מערב רב.
לרש"י זה קשה, מה פתאום ה' אומר מאת כל איש? הרי הערב רב הם שעשו את כל הבלגאן.
לשיטת הרמב"ן זה מובן מאוד, ה' ציווה שיהיה משכן. אחרי החטא, משה אמר שיקחו רק מבני ישראל.
אבל, לשיטה הזו, השאלה ששאלתי בתחילת השיעור - מה ששאל שלמה המלך - מאוד קשה.
לרש"י זה מסתדר, ה' לא רצה שיהיה משכן, אבל כשהוא ראה שבני ישראל לא מסוגלים אז הוא נתן להם משכן בשבילם.
אבל לפי הרמב"ן שהמשכן הוא לכתחילה - חזרה הקושיה. "הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, אף כי הבית הזה אשר בבית"?

ניתן לשאלה הזו שתי תשובות בקצרה.
תשובה אחת היא תשובת הכוזרי.
מה עושה הלחם? באדם יש גוף ונשמה. הלחם הוא בשביל הגוף או בשביל הנשמה?
זה לא כמו שאנשים חושבים, בשביל הגוף. אלא, הלחם מלחים את הנשמה לגוף!
את קרבני לחמי לאשי. למה לקרבנות קוראים לחם? למה ללחם קוראים לחם? כי הוא מחבר את הנשמה בגוף.
כדי שהנשמה תהיה בגוף, מה אנחנו עושים?
ה' ברא מערכת עיכול סטאטית, ואנחנו כל הזמן צריכים לפרנס אותה בדברים גשמיים.
זה בונה את הגוף.
מעניין מאוד שהנשמה שורה בגוף על ידי דברים גשמיים כאלו.
אבל זו המציאות! בלי מערכת עיכול אדם מת!
כדי שהנשמה תשרה בגוף אדם צריך מערכת עיכול, שלתוכה הוא מכניס מזון.
לחם זו הלחמה, חיבור חזק בין נשמה לגוף.
אומר הכוזרי, כך זה גם בשכינה ששורה בעמ"י.
יש מערכת עיכול כביכול. מהי? מזבח, מנורה, כור, שולחנות וכו'.
את המערכת הזו צריך לפרנס, וכך שורה שכינה בעמ"י.
נכון, בעליונים ה' לא צריך את זה. שכינתו שורה במלאכים גם בלי זה.
אבל, בשביל ששכינתו תשרה באדם, צריך את המערכת הזו, את הדברים הגשמיים.
כדי ששכינה תשרה בעמ"י, צריך את המשכן. זו כנראה שיטת הרמב"ן.
כך צריך לכתחילה, כיוון שאנחנו חיים בעולם גשמי, כך היא דרך השריית שכינה בעולם.
הנשמה לא צריכה את הלחם, אז למה כשאני לא אוכל אני מת?
כי הנשמה אמנם לא צריכה את הלחם, אבל בלעדיו הנשמה הולכת. היא מלחימה את עצמה על ידי הדברים הגשמיים.

התשובה השנייה היא כזו.
המשכן הוא לא בית ה'. זה הבית שלנו.
בעצם, זה מה שכתוב ושכנתי בתוכם.
ה' לא צריך את זה, הן השמים ושמי השמים.
אנחנו צריכים את זה!
לכן למרות שבפעולה הפיזית של הנדבה אני נותן, אבל בעצם אני לוקח! כי אני בונה את האישיות שלי, את המשכן שבי.
דרך המשכן הפיזי, שאני רואה ושומע את כל הדברים האלו, אני בונה את המשכן הפנימי שלי.
עכשיו צריך ללמוד מה כל אחד מהכלים במשכן מלמד אותי בעבודת ה'.

זו הסיבה שצריך את המשכן. ה' לא צריך אותו, אני צריך אותו.
הוא כביכול בית ה', אבל הוא בפועל הבית שלי.
ושכנתי בתוכם, לא בתוכו. ה' לא צריך את המשכן הזה.
עכשיו צריך ללמוד מה אנחנו לומדים מכל אחד מהכלים.
ויקחו לי תרומה, ושכנתי בתוכם.

השיחה נערכה לפי שטחיות הבנתו של העורך,
וכל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.